

ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΟΒΡΟΥΝΙΣΤΑΣ (ΚΛΗΜΑΤΑΚΙΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ) ΤΟΥ 1908 ΚΑΙ ΤΟΥ 1911

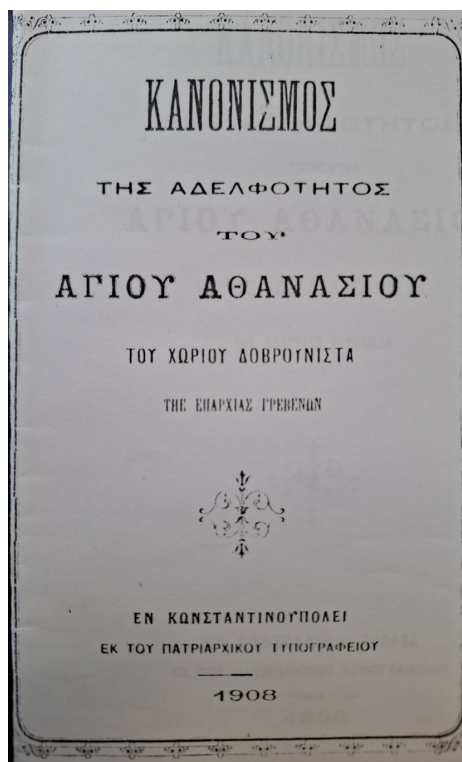
Του δασκάλου Ηλία Γάγαλη

Μετά τις τουρκικές μεταρρυθμίσεις του 1856 πολλοί κάτοικοι της περιοχής Ηρακλεωτών επέλεξαν να ξενιτευτούν για να εργαστούν στην Κωνσταντινούπολη, πόλη που συγκέντρωνε χιλιάδες Ελλήνων κυρίως από τις περιοχές της Βόρειας σημερινής Ελλάδος: την Ήπειρο, τη Θράκη και τη Μακεδονία.

Υπήρξαν αδελφότητες στην Κωνσταντινούπολη από το Τσούρχλι, σημερινό Άγιο Γεώργιο Γρεβενών με την επωνυμία «Νεομάρτυς Άγιος Γεώργιος», από το Στιζιάχι με την επωνυμία «Άγιος Αθανάσιος» και από το Βανσκό (Κυδωνιές Γρεβενών).

Από τη Δοβρούνιστα αρκετοί απόδημοι που δραστηριοποιούνταν στην Πόλη από το 1872 ιδρύουν το 1892 την «Αδελφότητα Δοβρούνιστας ο Άγιος Αθανάσιος». Την ονομασία στην παραπάνω Αδελφότητα έδωσε ο ομώνυμος ιερός ναός ο οποίος προφανέστατα υπήρχε στη Δοβρούνιστα, όπου και σήμερα υπάρχει ξωκλήσι προς τιμή του Αγίου Αθανασίου.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΟΒΡΟΥΝΙΣΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Το 1908 συντάσσεται ο Κανονισμός λειτουργίας της Αδελφότητας στην Πόλη από το Πατριαρχικό Τυπογραφείο που πρωτοστατούσε στην εκτύπωση παραπλήσιων εκδόσεων. Τον κανονισμό αυτόν τον επικυρώνει ο Μητροπολίτης Γρεβενών Αγαθάγγελος.

Εμπεριέχει 33 άρθρα από τον οποίο διασώζονται τα 12 μόλις. Από τον κανονισμό αυτό λείπουν 4 σελίδες οι οποίες έχουν τα υπόλοιπα άρθρα.

Από το 1^ο του άρθρο διαφαίνονται οι προθέσεις και οι κύριοι σκοποί ύπαρξης της Αδελφότητας. Σκοπό έχει να πληρώνει μέρος από τα έξοδα του μισθού του στο χωριό Δοβρούνιστα (Κληματάκι Γρεβενών). Δεύτερος σκοπός αν επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες να πληρώσει διδασκάλισσα στο ίδιο χωριό με μισθό 15 λιρών εκτός από το οίκημα και την καύσιμη ύλη, την οποία θα παρέχει η επιτροπή του ιερού ναού. Τρίτος σκοπός είναι να βοηθά κάθε αδερφό που δυστυχεί. Τέταρτος να νοσηλεύει κάθε αδερφό που ασθενεί, φροντίζοντάς τον να τον βάλει

στο νοσοκομείο. Πέμπτος σκοπός να κηδεύει με δικά της έξοδα κάθε άπορο αδερφό που πεθαίνει. Σύμφωνα με τον έκτο σκοπό έχει υποχρέωση η Αδελφότητα να διατηρεί άσβεστο το καντήλι μπροστά από την εικόνα του Αγίου Αθανασίου στον ιερό ναό της Δοβρούνιστας. Έβδομος σκοπός είναι να συντελεί αν οι πόροι το επιτρέπουν στη διακόσμηση της εκκλησίας στο χωριό με την αγορά ιερών αμφίων, σκευών κ.λπ.

Οι σκοποί επομένως της Αδελφότητας ήταν προς ενίσχυση της παιδείας και της εκκλησίας των υπόδουλων αδελφών τους στην ιδιαίτερή τους πατρίδα. Είχε ασφαλώς

και φιλανθρωπικό σκοπό η ύπαρξη της Αδελφότητας φροντίζοντας τους άπορους, ασθενείς και αναξιοπαθούντες αδελφούς. Αντικαθιστούσαν επομένως οι αδελφότητες την έλλειψη ύπαρξης του επίσημου κράτους στον κοινωνικό, εκπαιδευτικό και θρησκευτικό τομέα.

Μέλη της μπορούσαν να γίνουν κάτοικοι του χωριού Δοβρούνιστας που έμεναν στην επαρχία Γρεβενών και στην Κωνσταντινούπολη προερχόμενοι από το χωριό.

Τα μέλη διαιρούνταν σε τακτικά, επίτιμα, Δωρητές και Ευεργέτες ανάλογα με τις εισφορές που απέδιδαν κάθε χρόνο στην Αδελφότητα.

Έδρα της Αδελφότητας ήταν η Κωνσταντινούπολη όπου γίνονταν και η Γενική Συνέλευση μετά από προσκλήσεις που αποστέλλονταν από το γενικό Γραμματέα της Αδελφότητας προς τα μέλη. Σύμφωνα με το 29^ο άρθρο του Κανονισμού στις 18 Ιανουαρίου κάθε χρόνου τελούνταν στο χωριό Δοβρούνιστα λειτουργία στην οποία μνημονεύονταν τα ονόματα ζωντανών και νεκρών. Κάθε Κυριακή σύμφωνα με τον Κανονισμό μετά τη λειτουργία ψάλλονταν παράκληση στη Δοβρούνιστα υπέρ υγείας όλων των αδελφών που βρίσκονταν στην ξενιτιά.

Σύμφωνα με το 30^ο άρθρο η αδελφότητα είχε επίσημη κυκλική σφραγίδα που έγραφε : «Αδελφότης του αγίου Αθανασίου 1892» με την οποία σφραγίζονταν τα αντίτυπα Κανονισμών και κάθε έγγραφο που εγκρίνονταν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Το 31^ο έλεγε ότι για να γίνει κάποιος μέλλος της αδελφότητας πρέπει να είναι καλής διαγωγής χριστιανός και να προτείνεται από δυο μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή από τρεις αδελφούς της αδελφότητας.

Το 32^ο άρθρο προέβλεπε ότι σε περίπτωση που διαλύονταν η αδελφότητα όλη η περιουσία της θα περνούσε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου Δοβρούνιστας, που είχε χτιστεί το 1866 στο χωριό, χωρίς κανέναν αδελφό να έχει οποιαδήποτε απαίτηση να του επιστραφούν τα χρήματα από τις ετήσιες συνδρομές.

Ο Κανονισμός αυτός του 1908 με τα 33 άρθρα του είχε ισχύ για μια πενταετία, εκτός αν το διοικητικό συμβούλιο ή τουλάχιστον δέκα (10) αδελφοί το ζητήσουν έγγραφα ώστε να συμπληρωθεί και να τροποποιηθεί.

Συντάχθηκε με ημερομηνία 9 Δεκεμβρίου του 1907.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΔΟΒΡΟΥΝΙΣΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ.

Ο Κανονισμός του 1907 αναθεωρείται τέσσερα χρόνια αργότερα στις 15 Νοεμβρίου 1911. Τυπώνεται και πάλι από το τυπογραφείο του Πατριαρχείου. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτού του Κανονισμού είναι:

Είναι κανονισμός πλέον του Αγίου Γεωργίου κι όχι του Αγίου Αθανασίου. Αυτό συμβαίνει ότι η παλιά εκκλησία του Αγίου Αθανασίου στο χωριό Δοβρούνιστα έχει γκρεμιστεί. Ο ιερός ναός του 1866 του Αγίου Γεωργίου έχει δώσει το όνομα και στο νέο αναθεωρημένο κανονισμό της Κοινότητας. Εμπεριέχει 34 άρθρα.

Στα τρία πρώτα άρθρα αναφέρονται: Στο 1^ο ότι την Κοινότητα Δοβρουνίστης αποτελούν οι Ορθόδοξοι χριστιανοί που μένουν σ' αυτή και υπάγονται πνευματικά στη Μητρόπολη Γρεβενών. Στο 2^ο ότι η κοινότητα έχει ιερό ναό στο όνομα του Αγίου Γεωργίου με τα εισοδήματα του οποίου και από άλλα κληροδοτήματα και δωρεές πρέπει να φροντίζει για τη συντήρηση και προαγωγή της Ελληνικής Σχολής που λειτουργεί στο χωριό. Εδώ θα πρέπει να επισημάνω ότι στη Δοβρούνιστα κατοικούν και μουσουλμάνοι Βαλαάδες (εξισλαμισμένοι χριστιανοί), που έχουν κι αυτοί το δικό τους σχολείο και το δικό τους τέμενος (τζαμί).

Στο 3^ο άρθρο γίνεται μια επανάληψη από τον παλιό κανονισμό που αναφέρεται στα μέλη στους δωρητές, στους ευεργέτες και στους μεγάλους ευεργέτες.

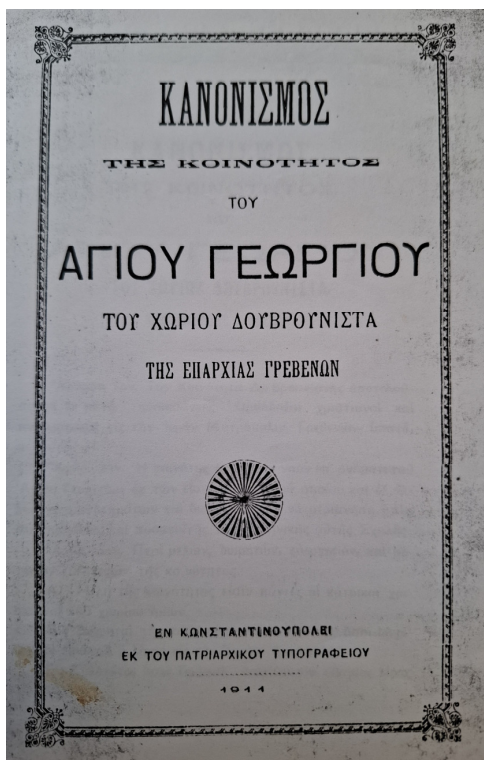
Στο 4^ο άρθρο αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι : «ο ιερός ναός και η σχολή της κοινότητας και η κοινότης διοικούνται υπό τριμελούς επιτροπής, ήτοι εξ ενός επιτρόπου και δύο εφόρων, εκλεγομένων ανά πάσαν τριετίαν».

Στο 5^ο άρθρο γίνεται λόγος για τη διαδικασία εκλογής της τριμελούς επιτροπής που γίνονταν κάθε τρία χρόνια.

Στο 6^ο άρθρο αναφέρεται ότι πρώτιστο καθήκον της επιτροπής είναι να καταγράψει με λεπτομέρεια στον κώδικα όλη την περιουσία της κοινότητας κινητή και ακίνητη και να τη στείλει στην Ιερή Μητρόπολη Γρεβενών το Κτηματολόγιο της Κοινότητας.

Στο 7^ο άρθρο ορίζει ότι η επιτροπή της Ιερής εκκλησίας οφείλει τους ευεργέτες, τους δωρητές, τους ευεργέτες και τους μεγάλους ευεργέτες να τους καταγράψει στο ιδιαίτερο βιβλίο της ιερής εκκλησίας ,να τους μνημονεύει και να πραγματοποιεί μνημόσυνα στη μνήμη τους, τιμώντας ζωντανούς και νεκρούς.

Στο 8^ο άρθρο προβλέπεται ότι για το συμφέρον της εκκλησίας και του Σχολείου προκειμένου να αγοραστεί ή να πουληθεί κάποιο κτήμα η επιτροπή οφείλει να συγκαλέσει γενική συνέλευση της οποίας η σχετική απόφαση πρέπει να γραφεί στον κώδικα.

Στο 9^ο άρθρο αναφέρεται ότι ο κώδικας της Κοινότητας και τα σχετικά βιβλία της επιτροπής πρέπει να έχουν τη σφραγίδα της Ιερής Μητρόπολης και τη χρονολογία της εγκρίσεως αυτής.

Στο 10^ο άρθρο προβλέπεται η επιτροπή να κρατά βιβλία όπου καταγράφει τα έσοδα και τα έξοδα της Κοινότητας αναλυτικά και να βρεθεί αυτό εντάξει στην επιθεώρηση των βιβλίων που γίνεται στη Γενική Συνέλευση την 1^η Κυριακή Δεκεμβρίου κάθε χρόνου, οπότε θα είναι παρόντα και ξενιτεμένα μέλη της Κοινότητας.

Στο 11^ο άρθρο αναφέρεται για στην υποχρέωση της επιτροπής να υποβάλλει ισολογισμό στη Μητρόπολη για να επικυρωθεί. Κάθε χρόνο στη γιορτή του Αγίου Νικολάου στις 6 Δεκεμβρίου, τελείται συλλείτουργο στον ιερό ναό για την ανάπαυση των ψυχών, των ευεργετών και συνδρομητών της Κοινότητας και των Σχολείων.

Μνημονεύονται επίσης τα ονόματα των εφοροεπιτρόπων που εργάζονται για λογαριασμό της κοινότητας και των μελλών της αδερφότητας που βρίσκονται στην Κωνσταντινούπολη .

Στο 12^ο άρθρο του Κανονισμού γίνεται αναφορά σε πρακτικό που συντάχθηκε στις 18 Ιουλίου 1910 από τον μαρτυρικό Μητροπολίτη Αιμιλιανό. Σύμφωνα με αυτό προβλέπεται ότι η δωρεά 100 οθωμανικών λιρών του κυρίου Ηλία αποτελεί το πάγιο κεφάλαιο της Κοινότητας για να συντηρεί το Σχολείο. Το ποσόν αυτό προβλέπεται ότι ποτέ δεν θα δαπανηθεί για τις ανάγκες της Κοινότητας, αλλά θα τοκίζεται σε διάφορους αξιόχρεους συγχωριανούς, που επιθυμούν να συντελέσουν με την παροχή τόκου 12 % να ευεργετήσουν και να βοηθήσουν την Κοινότητα. Τα άρθρα 14,15 και 16 αναφέρονται κι αυτά στη διαχείριση της παραπάνω δωρεάς.

Για να τιμήσει η αδελφότητα το δωρητή στο 17^ο άρθρο στις 20 Ιουλίου οφείλει να πραγματοποιεί μνημόσυνο για την ανάπαυση της ψυχής του ευεργέτη.

Το 17^ο άρθρο κάνει αναφορά στον διορισμό διδασκάλου πριν τη 15^η Αυγούστου, ανάλογα με τους πόρους της Κοινότητας. Η επιτροπή έρχεται σε επαφή για το σκοπό αυτό λίγο πιο πριν με την αδελφότητα στην Κωνσταντινούπολη ώστε να πληροφορηθεί για το ποσό που μπορεί να διαθέσει για την πρόσληψη διδασκάλου.

Το 18^ο άρθρο αναφέρει ότι: ο δάσκαλος με το διορισμό του παίρνει την κανονική του άδεια από τη Μητρόπολη. Με διαταγή της Εφοροεπιτροπής γίνεται η έναρξη των μαθημάτων την 1^η Σεπτεμβρίου με την τέλεση αγιασμού από τους ιερείς. Οι εξετάσεις των μαθητών γίνονται στις 10 Ιουλίου.

Στο 19^ο άρθρο προβλέπει ότι στην περίπτωση που υπάρχουν παράπονα των μαθητών και των γονέων τους πρέπει να απευθύνονται στην Εφοροεπιτροπή κι όχι στο δάσκαλο.

Το 20^ο άρθρο αναφέρεται στο καθήκον της εφοροεπιτροπής να παρακολουθεί το έργο του διδασκάλου και των μαθητών τακτικά με συχνές επισκέψεις στη Σχολή, να φροντίζει για τις υλικές ανάγκες της σχολής και για την τακτική πληρωμή του μισθού των δασκάλων.

Το 21^ο άρθρο αφορά τον υπηρέτη της εκκλησίας, ο οποίος πληρώνεται με ένα πινάκιο σιταριού από κάθε οικογένεια με επίβλεψη της επιτροπής. Με οδηγίες της επιτροπής και των ιερέων αυτός φροντίζει για την καθαριότητα και τις υπόλοιπες υπηρεσίες που αφορούν την εκκλησία.

Το 22^ο του Κανονισμού αυτού προβλέπει ότι τις επίσημες γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα και το πανηγύρι του Αγίου Αθανασίου (την άνοιξη) μέσα στην εκκλησία με διαταγή της επιτροπής περιφέρεται ιδιαίτερος δίσκος με ροδόσταγμα τα έσοδα του οποίου δαπανώνται προς όφελος των σχολείων.

Στο 23^ο άρθρο γίνεται λόγος ότι σύμφωνα με τη συνήθεια του τόπου, η επιτροπή έχει καθήκον να επισκεφθεί τις γιορτάσιμες ημέρες στις οποίες γιορτάζουν οι συγχωριανοί μας ή όταν έρχονται νεόνυμφοι στην εκκλησία ή συγχωριανοί μας που είναι ξενιτεμένοι ,να τους προσφέρει βασιλικό και να τους ραντίσει με ροδόσταμο. Τα έσοδα αυτά βοηθούν τα Σχολεία.

Τα άρθρα 24,25,26 προβλέπει την ενίσχυση της εκκλησίας από έσοδα γάμων, αρραβώνων και βαπτίσεων που τελούνται σ' αυτήν.

Το 27^ο άρθρο του Κανονισμού αυτού είναι πολύ σημαντικό καθώς για πρώτη φορά γραπτά το 1911 αναφέρεται το εξής: σύμφωνα με το έθιμο τη μέρα του Αγίου Βασιλείου «οι περιφερόμενοι και φιλοδωρούμενοι παίδες ,το εισπραττόμενον εκ Δοβρουνίστης ή Τσουρχλίου ποσόν θα δωρώσι τη Εκκλησία προς ένδειξιν ευλαβείας».Με λίγα λόγια για πρώτη φορά σε κείμενο αναφέρεται η ανταλλαγή επισκέψεων των **Ρουγκατσαριών** των γειτονικών χωριών Τσουρχλίου και Δοβρουνίστας την Πρωτοχρονιά, έθιμο το οποίο ποτέ δε σταμάτησε και γίνεται μέχρι και σήμερα μεταξύ των δυο χωριών.

Η παραπάνω αναφορά δείχνει τους πολύ στενούς δεσμούς που συνδέουν την κοινωνία του Αγίου Γεωργίου (Τσουρχλίου) και του Κληματακίου (Δοβρουνίστας) εδώ και δυο τουλάχιστον αιώνες βασιζόμενοι και στο έθιμο που προαναφέραμε.

Το 28^ο άρθρο λέει ότι: η επικαρπία των χωραφιών, λιβαδιών, οπωροφόρων δέντρων και των υπολοίπων της Εκκλησίας ανήκει αποκλειστικά στην Εκκλησία και κανείς χωρίς γραπτή άδεια της Επιτροπής δε μπορεί να τα εκμεταλλευτεί αυθαίρετα.

Το 29^ο προβλέπει ότι σε περίπτωση κατά την οποία κάποιο μέλος της τριμελούς Επιτροπής παραιτηθεί ή φύγει οριστικά στο εξωτερικό ή πεθάνει, αντικαθίσταται με την εκλογή νέας επιτροπής από τη Γενική Συνέλευση.

Τα ζητήματα της κοινότητας στη Γενική Συνέλευση και στην Εφοροεπιτροπή λύνονται με πλειοψηφία ,σε περίπτωση φιλονικίας και διαφωνίας την υπόθεση

επιλύει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ή σε περίπτωση απουσίας του ο Επίτροπός του. Όλα τα παραπάνω αναφέρονται στο 30^ο άρθρο.

Το 31^ο προβλέπει ότι η Γενική Συνέλευση θεωρείται πάντα ότι έχει απαρτία όσοι κι αν παρευρεθούν σ' αυτήν μετά την πρώτη γραπτή πρόσκληση ,η διαμαρτυρία μετά απ' αυτήν αυτών που δεν προσέρχονται σε καμιά περίπτωση δε λαμβάνεται υπόψη.

Το 32^ο άρθρο κάνει αναφορά: ότι η επιτροπή το μήνα Δεκέμβριο, οφείλει να στείλει ισολογισμό της Κοινότητας προς τους συγχωριανούς στην Κωνσταντινούπολη ,ώστε να ενημερωθούν κι αυτοί για τα τεκταινόμενα στη Δοβρούνιστα.

Το 33^ο άρθρο αναφέρει ότι η κοινότητα έχει επίσημη σφραγίδα στο όνομα του Αγίου Γεωργίου με χρονολογία το 1911.Με αυτήν η επιτροπή οφείλει να σφραγίζει όλα τα γράμματα και έγγραφα που εκδίδονται απ' αυτήν.

Και ο Κανονισμός αυτός ολοκληρώνεται με το 34^ο και τελευταίο άρθρο του το οποίο λέει: «Ο παρών κανονισμός εγκριθείς παρ' όλων των υποφαινομένων εν γενική συνελεύσει, αποτελείται εκ 34 άρθρων και ισχύει δι' είκοσιν έτη από σήμερα. Εν τω μεταξύ δύναται να τροποποιηθεί ή να συμπληρωθεί τη εγκρίσει της πλειοψηφίας εν γενική συνελεύσει».

Κωνσταντινούπολις τη 15 Νοεμβρίου 1911.

Ακολουθούν τα ονόματα των μελών της Αδελφότητας Δοβρουνιτσιωτών που έλαβαν μέρος στη Γενική Συνέλευση και ενέκριναν τον παραπάνω Κανονισμό.

Ο ρόλος όλων αυτών των συλλόγων οι οποίοι δραστηριοποιούνταν γύρω από τις τοπικές εκκλησίες των χωριών τους ήταν πολύ καθοριστικός. Οι σύλλογοι αυτοί έστελναν χρήματα .εκκλησιαστικά βιβλία, σκεύη για το ναό ή για το σχολείο τους και πλήρωναν στις περισσότερες των περιπτώσεων το δάσκαλο στο σχολείο του χωριού τους για να διδάσκει την ελληνική γλώσσα ,την ιστορία, τα θρησκευτικά την Γεωγραφία, την ιχνογραφία, την καλλιγραφία,τη μουσική.

Κλείνοντας την αναφορά μας στους δυο αυτούς πολύ σημαντικούς Κανονισμούς της Αδελφότητας της Δοβρούνιστας (Κληματακίου Γρεβενών) που υπήρξε σε λειτουργία στην Κωνσταντινούπολη στο τέλος του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, θα θέλαμε να εκφάσουμε τις ευχαριστίες μας στο συνάδελφο εκπαιδευτικό, πρώην Σχολικό Σύμβουλο από το Κληματάκι τον κ. **Βάιο Χασιώτη**, ο οποίος ευγενώς μας τους παραχώρησε αυτούσιους και τους οποίους εμείς απλά επεξεργαστήκαμε.

Άγιος Γεώργιος,30 Ιανουαρίου 2025